

Cần cơ chế hỗ trợ đặc biệt cho các dự án nhiên liệu sinh học

LÊ HĂNG

Ngày 20/11/2007, Thủ tướng Chính phủ đã phê duyệt “Đề án phát triển nhiên liệu sinh học đến năm 2015, tầm nhìn đến năm 2025” tại Quyết định số 177/2007/QĐ-TTg (Đề án 177). Với mục tiêu hình thành ngành sản xuất nhiên liệu sinh học (NLSH), từng bước đáp ứng nhu cầu an ninh năng lượng trong nước và thay thế một phần nhiên liệu truyền thống, góp phần bảo vệ môi trường và chống biến đổi khí hậu. Tuy nhiên, với những khó khăn đang hiện hữu thì để ứng dụng hay bắt buộc sử dụng xăng sinh học rất cần sự quan tâm của các cấp và sự ủng hộ của người dân.

Vận hành kỹ thuật tại Nhà máy NLSH Dung Quất

Theo đó, năm 2009, Tập đoàn Dầu khí Quốc gia Việt Nam (PVN) thí điểm thực hiện triển khai xây dựng 3 nhà máy NLSH gồm: Nhà máy Ethanol Phú Thọ, đặt tại huyện Tam Nông (Phú Thọ); Nhà máy Ethanol Dung Quất, tại Khu kinh tế Dung Quất, Quảng Ngãi và Nhà máy Ethanol Bình Phước, tại huyện Bù Đăng, tỉnh Bình Phước. Quy mô 3 nhà máy đều có công suất 100 triệu lít/năm, tổng mức đầu tư khoảng 80 triệu USD/nhà máy, sử dụng mỗi năm khoảng 260.000 tấn nguyên liệu sản lát để sản xuất cồn sinh học nồng độ trên 99,7%, phân vi sinh, CO₂ thực phẩm và khí đốt sinh học. Song song với việc triển khai xây dựng nhà máy, Tập đoàn đã triển khai công tác kinh doanh thử nghiệm, nghiên cứu để hoàn thiện các vấn đề kỹ thuật, lập kế hoạch, dự toán chi tiết để nâng cấp hệ thống kho, cửa hàng xăng dầu hiện tại của Tập đoàn để kinh doanh thương mại xăng E5. Theo ý kiến của các chuyên gia về NLSH thì, việc thực hiện sản xuất và kinh doanh xăng E5 đem lại lợi ích về kinh tế xã hội, không

những thực hiện được mục tiêu giảm thiểu ô nhiễm môi trường, góp phần bảo vệ an ninh năng lượng mà còn góp phần giải quyết việc làm, tạo thu nhập cho hàng triệu lao động, nông dân ở vùng dự án, vùng phát triển nguyên liệu cho sản xuất NLSH.

Theo đề án, dự kiến đến hết năm 2012, PVN nâng cấp 6.231 cửa hàng xăng dầu, đầu tư mới 5.054 cửa hàng xăng dầu để đủ điều kiện kinh doanh xăng E5, tổng mức đầu tư khoảng 439 tỷ đồng, sản lượng xăng E5 dự kiến kinh doanh là 3,155 triệu m³, chiếm 60% tổng nhu cầu tiêu thụ xăng của cả nước.

Tuy nhiên, trong quá trình triển khai PVN đã gặp một số khó khăn cần có sự hỗ trợ đặc biệt cho các dự án NLSH. Cụ thể, như suất đầu tư cao: mỗi Nhà máy có tổng mức đầu tư hơn 80 triệu USD, trong đó 70% là vốn vay thương mại với lãi suất từ 18 đến 18,5% /năm. Mặt khác, đa số các máy móc thiết bị của nhà máy đều phải nhập khẩu nên còn chịu thêm ảnh hưởng bởi các biến động về tỷ giá. Việc đảm bảo

Sắn là nguồn nguyên liệu quan trọng để sản xuất ethanol

nguồn nguyên liệu sắn lát cho các nhà máy hiện đang gặp rất nhiều khó khăn, quy hoạch vùng nguyên liệu trồng sắn chưa hoàn thiện. Theo báo cáo của PVN cho biết, dự kiến năm 2012, 03 nhà máy Ethanol của PVN đầu tư hoàn thành và đi vào hoạt động thì tổng nhu cầu sắn lát khô trên cả nước khoảng 1,4 triệu tấn, tăng gấp đôi so với năm 2010, trong khi đó diện tích đất quy hoạch trồng sắn trên cả nước vẫn giữ nguyên. Sắn được trồng chủ yếu bởi các hộ nông dân nghèo, trên các vùng đất xấu nên năng suất cũng như chất lượng thấp, đặc biệt là khu vực phía Bắc điều kiện canh tác cũng như khí hậu không thuận lợi cho việc trồng, chế biến và bảo quản sắn. Thêm vào đó, các năm gần đây, Trung Quốc gia tăng sản lượng nhập khẩu sắn lát từ Việt Nam, do vậy giá sắn thời gian gần đây biến động mạnh và liên tục tăng, làm ảnh hưởng rất lớn đến giá thành E100 sản xuất trong nước.

Một thực tế nữa là tại Việt Nam chỉ có Nhà máy Đồng Xanh sản xuất E100 còn các nhà máy khác đều chỉ sản xuất cồn 96 độ. Tất cả các nhà máy này hiện đang hoạt động cầm chừng. Nguyên nhân chính là do nguồn nguyên liệu đầu vào không ổn định và không có đầu ra cho sản phẩm vì hiện tại nhu cầu tiêu thụ E100 trong nước là không đáng kể, trong khi đó giá thành sản xuất E100 hiện đang cao so với giá ethanol của một số nước trên thế giới như Brasil, Ấn Độ, Mỹ, Thái Lan... nên phương án xuất khẩu còn gặp nhiều khó khăn.

Theo PVN, giá thành sản xuất NLSH thường bằng hoặc cao hơn giá xăng thông thường và phụ thuộc rất nhiều vào giá nguyên liệu đầu vào của nông dân, trong khi để cạnh tranh và khuyến khích người tiêu dùng, yêu cầu giá xăng E5 phải thấp hơn xăng thường từ 300-500 đồng, trong khi đó, bình thường giá thành xăng E5 thường cao hơn giá xăng dầu nhập khẩu. Theo tính toán, tại thời điểm này, giá xăng E5 bán ra thấp hơn giá thành khoảng 1.500 đồng/lít. Trong khi đó, thị trường NLSH trong nước chưa hình thành cụ thể, người tiêu dùng vẫn chưa sẵn sàng sử dụng xăng E5, Hiệp hội các nhà sản xuất ô tô Việt Nam vẫn chưa sẵn sàng sử dụng xăng E5, việc truyền thông quảng bá E5 không có hiệu quả khi chưa có sự hỗ trợ của Chính phủ về quảng bá, nâng cao ý thức của người tiêu dùng trong việc sử dụng NLSH, bảo vệ môi trường. Ngay cả thị trường nguyên liệu đầu vào để sản xuất NLSH để có biến động lớn về giá thành và sản lượng do phụ thuộc vào người dân, thời tiết mùa vụ vì vậy giá thành của sản phẩm NLSH cũng gặp nhiều rủi ro.

Theo Đề án 177, các dự án NLSH được xếp vào danh mục lĩnh vực đặc biệt ưu đãi đầu tư, được miễn giảm thuế thu nhập doanh nghiệp; ưu đãi tối đa về thuê đất, sử dụng đất trong thời gian 20 năm; được hưởng thuế xuất nhập khẩu ở mức thấp nhất đối với nguyên liệu, linh kiện, máy móc, thiết bị phục vụ cho sản xuất NLSH. Tuy nhiên, các ưu đãi trên của Chính phủ lại chưa có qui định chi tiết, vì vậy, ngày 22/05/2009, PVN đã có công văn số 3652/DKVN-CBDK gửi Bộ Công Thương xin ưu đãi đầu tư cho 03 Dự án NLSH của Tập đoàn. Năm 2011, PVN tiếp tục xin cơ chế hỗ trợ cụ thể cho các nhà máy. Tuy nhiên, đến nay vẫn chưa có hướng dẫn cụ thể về các chính sách ưu đãi, phát triển NLSH.

Thêm vào đó, PVN còn gặp khó khăn về đầu tư nâng cấp cơ sở hạ tầng, kỹ thuật, do xăng E5 có một số đặc tính kỹ thuật đặc thù, dễ bị tách pha, vì vậy cần có đầu tư về quy trình pha chế, lưu trữ và phân phối. Theo tính toán của Tập đoàn thì để kinh doanh 100.000 tấn E5, Tập đoàn cần trên 100 tỷ đồng để đầu tư hệ thống phối trộn xăng E5 tại các tổng kho và nâng cấp các cửa hàng xăng dầu, trong đó chủ các đại lý và các cửa hàng xăng dầu yêu cầu Tập đoàn chịu 100% chi phí...

Với các khó khăn như trên, có thể khẳng định rằng các doanh nghiệp phát triển NLSH sẽ hoàn toàn bị lỗ và không thể tiêu thụ được xăng E5, nếu như không có hỗ trợ đặc biệt, và chắc chắn 03 nhà máy sản xuất NLSH của Tập đoàn sẽ không hoạt động được do không tiêu thụ được sản phẩm, đồng thời Đề án 177 sẽ không thành công nếu không có cơ chế chính sách ưu đãi cụ thể của Chính phủ.

PVN đã có Tờ trình về việc áp dụng chính sách ưu đãi cho các Dự án NLSH như: Đối với xăng sinh học để giảm giá thành nên miễn 100% phí xăng dầu, miễn thuế môi trường do là các sản phẩm thân thiện với môi trường; giảm 50% thuế tiêu thụ đặc biệt đối với xăng E5 đưa vào lưu thông và áp thuế VAT bằng 0% đối với sản phẩm đầu ra (E100) của các nhà máy NLSH. Tuy nhiên, việc này chưa được Bộ Tài chính chấp thuận. Vì vậy, giá NLSH sẽ không thể cạnh tranh được với giá năng lượng truyền thống.

Bộ Công Thương đã trình Dự thảo về Lộ trình bắt buộc sử dụng nhiên liệu sinh học (NLSH), đến ngày 1/7/2013, lộ trình bắt buộc sử dụng xăng sinh học E5 mới được áp dụng ở 7 tỉnh, thành phố lớn trên cả nước gồm: Hà Nội, Hải Phòng, Đà Nẵng, Quảng Ngãi, Thành phố Hồ Chí Minh, Bà Rịa - Vũng Tàu và Cần Thơ. Đến ngày 1/1/2015 áp dụng toàn quốc. Đây là cơ sở để triển khai và là yếu tố để tồn tại hoạt động sản xuất kinh doanh nhiên liệu sinh học. Trong thời gian chưa áp dụng thực hiện bắt buộc, khuyến khích các tổ chức, cá nhân sản xuất, phối chế và kinh doanh xăng E5, E10 và diesel B5.

Để đưa xăng sinh học vào phục vụ cho toàn xã hội, ngoài nỗ lực của các nhà máy, rất cần sự quan tâm của các cấp có thẩm quyền trong việc hình thành lộ trình sử dụng NLSH. Đây là cơ sở để triển khai và là yếu tố để tồn tại hoạt động sản xuất kinh doanh NLSH. Việc sớm ban hành chính sách ưu đãi bổ sung cho đơn vị pha chế, kinh doanh NLSH và hỗ trợ người dân phát triển vùng nguyên liệu là cần thiết. Đây cũng là điều kiện cần và đủ để phát triển NLSH ở nước ta. ♦